

Bygårder i Levanger

Fenka, Kirkegata 66

Av: Asbjørn D.K. Eklo

Den store murgården i Kirkegata 66 kalles Fenka og ble bygget etter bybrannen i 1897.

Ordet Fenka kommer av det svenske (slang) ordet "Finka" som betyr fängelse eller fängelscell. Og det var nettopp fengsel dette bygget skulle være da det ble oppført i 1898.

Levanger hadde hatt bystatus siden 18. Mai 1836, og det var nå nødvendig at byen fikk et fengsel av en viss størrelse.

Det var den tyske arkitekten Andreas Friedrich Wilhelm von Hanno, som sammen med sin landsmann Heinrich Ernst Schirmer, som tegnet dette flotte teglsteinhuset ut mot Tordenskjolds gate i Levanger.

Arkitekten von Hanno var utdannet ved "Die Hamburgische Gesellschaft zur Beförderung der Künste und Nützlichen Gewerben" i årene 1840-43. Han kom til Kristiania i 1850 for å fullføre Trefoldighetskirken og slo seg ned her i landet. Von Hanno tegnet mange flotte bygg i hovedstaden. Han tegnet også på oppdrag for fengselsvesenet. Mange av fengslene han tegnet finnes i dag rundt omkring i Norge. Von Hanno var også maler, grafiker og billedhugger. Drev tegneskole og står bak den første utgaven av posthornfrimerket i Norge.

Fenka ble bygget som hjelpefengsel med tilhørende rettslokale, vaktmesterbolig, rettssal og bystyresal.

Salen i andre etasje var også valglokale. Det finnes et historisk bilde fra salen i forbindelse med folkeavstemningen om "Norge skulle gå ut av personalunionen med Sverige". Bildet er fotografert i 1905 av fotograf Bjerkan i Levanger

Det var fire fengselsceller i første etasje og fyllearrester i kjelleren.

Den første arrestforvalter og vaktmester var Erik Eriksen, blant folk kalt "Fenk-Erik" Eriksen var også politi, og det var ofte han måtte på byen og hente inn noen karer som hadde blitt litt for fuktige.

I den tiden Fenk-Erik tjenestegjorde gikk han alltid først i 17. Mai toget.

Etter Fenk-Erik kom Johansen, og etter han igjen Jon Toven.

Da fengslet ble nedlagt flyttet Levanger Folkebibliotek inn i gården. Senere på året 1987 fikk vi Aktivitetshus for ungdom i rusfritt miljø.

Da ungdommene flyttet ut ble Fenka stående tom i syv år og huset var preget av stort forfall med vannskader, råteskader, defekte vinduer og dører.

Heldigvis solgte kommunen gården til glasskunstnerne Elisabeth og Mustapha Ben Riala som begynte det møysommelige arbeid og restaurere gården. Dette var dristig men i dag står Fenka fult restaurert og er en pryd for byen. Ekteparet Ben Riala driver kunstgalleri i hele gården fra kjeller til loft. I det gamle fengslets celler har forskjellige kunstnere salg. I den store bystyresalen i andre etasje er det stadig utstillinger av bildende kunstnere fra fjern og nær. Fængselsgården er gjort om til en idyllisk bakgård med kaffesalg og hygge på fine sommerdager.